

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/56/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1020200782
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:1020200782.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a členov senátu JUDr. Martina Tisa a JUDr. Michala Matulníka, PhD., v právnej veci žalobcu: I. F. W., narodený XX. T. XXXX, bytom v Q., Q. č. X, právne zast.: JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom so sídlom v Bratislave, Sibírska č. 4, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 30. apríla 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X, o starobný dôchodok, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Správneho súdu v Bratislave z 19. decembra 2024, č. k. BA-7Sa/46/2020-56, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom konania nepriznáva nárok na náhradu trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

1. Správny súd v Bratislave (ďalej len „správny súd“) napadnutým rozsudkom z 19. decembra 2024, č. k. BA-7Sa/46/2020-56 podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol ako nedôvodnú správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 30. apríla 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 22. januára 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 65, § 274 ods. 1, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi od 02. júna 2018 priznal starobný dôchodok v sume 304,60 eur mesačne, ktorý bol následne od 01. januára 2019 valorizovaný na sumu 313,60 eur mesačne.

2. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 65 ods. 1,2, § 215 ods. 4, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., § 14 ods. 1,4, § 21 ods. 1, § 174 ods. 1 písm. c/, § 174 ods. 2, § 175g ods. 1-3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Správny súd mal preukázať, že zamestnanie žalobcu zaradené do I. a II. pracovnej kategórie bolo ukončené rozviazaním služobného pomeru z iných dôvodov k 31. decembru 1993. V zamestnaní

zaradenom do I. kategórie funkcií žalobca získal dobu poistenia v rozsahu 3.401 dní, čo je 9 rokov a 116 dní a v zamestnaní zaradenom do II. kategórie funkcií v rozsahu 3.296 dní, čo je 9 rokov a 11 dní. Rovnako mal preukázané, že žalobca sa domáhal zníženia dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 a 2 v spojení s § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., čo by pre žalobcu znamenalo, že ustanovenie § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. by sa aplikovalo v znení zákona č. 59/1993 Z.z., ktorý ako jednu z podmienok pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok určovala trvanie služby v I. alebo II. kategórii funkcií k 31. decembru 1993, čo žalobca splnil. V tomto smere správny súd aj s podporným odkazom na rozsudky Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Ssk/40/2024, sp. zn. 7Ssk/33/2023, sp. zn. 7Ssk/135/2023 uviedol, že ustanovenie § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. sa vzťahuje len na nárok na starobný dôchodok vzniknutý do 21. decembra 1999. Predmetné ustanovenie sa tak mohlo týkať len tých osôb, ktoré pred 22. decembrom 1999 splnili všetky podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb., teda boli zamestnané najmenej 25 rokov a dosiahli aj príslušný vek. Naopak, z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť, že by sa aj do budúcnosti mal vznik prípadných nárokov posudzovať podľa predchádzajúcich znení zákona č. 100/1988 Zb. tak, ako to namieta žalobca. Na žalobcu sa vzťahovalo ustanovenie § 175g ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., na základe ktorého sa všetky nároky mali posudzovať podľa právnych predpisov účinných od 22. decembra 1999. To znamená, že nárok žalobcu sa musel posudzovať len podľa ustanovenia § 174 ods. 2 účinného od tohto dátumu, na základe ktorého bolo možné odsek 1 aplikovať len za predpokladu, že zamestnanie, respektíve funkcia trvali k 31. decembru 1999. Pretože žalobcov služobný pomer v I. kategórii funkcií k tomuto dátumu netrval, nemohol sa naňho aplikovať § 174 ods. 1 menovaného zákona. V dôsledku uvedeného žalobcovi z tohto ustanovenia nevznikol žiaden nárok, ktorý by sa mu na základe § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. mohol zachovať aj po 31. decembri 2003. Dodal, že žalobca v čase skončenia svojho služobného pomeru k 31. decembru 1993 mal iba 37 rokov a v I. alebo II. kategórii funkcií odslúžil 18 rokov a 127 dní. Podľa § 174 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 59/1993 Z.z. účinnom v danom čase však nárok na starobný dôchodok mohol vzniknúť len občanovi, ktorý bol zamestnaný aspoň 25 rokov a dosiahol vek v rozmedzí 56 až 59 rokov. Potom aj postup správnych orgánov, pokiaľ určili, že dôchodkový vek žalobca dosiahol dovŕšením 62 rokov veku a 139 dní, t.j. dňa 2. júna 2018, podľa § 65 ods. 2 a § 65a zákona č. 461/2003 Z.z. vyhodnotil ako súladný so zákonom.

4. Účastníkom konania nárok na náhradu trov konania nepriznal.

II.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Namietal, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP) a tiež, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

7. Vyjadril nesúhlas s postupom žalovanej, ktorá žalobcovi priznala starobný dôchodok od dovŕšenia dôchodkového veku 62 rokov a 139 dní podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Mal za to, že spĺňa podmienky na priznanie starobného dôchodku dosiahnutím 58 rokov veku podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. Zároveň ustanovenie § 174 ods. 1 menovaného zákona malo byť aplikované v spojení s § 175g ods. 2 zákona, čo pre žalobcu znamenalo, že § 174 ods. 2 sa mal aplikovať v znení zákona č. 59/1993 Z.z., ktorý ako jednu z podmienok pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok určoval trvanie služby v I. alebo II. kategórii funkcií k 31. decembru 1993, čo žalobca splnil. Ďalej namietal, že mu nebola dôchodkovo zhodnotená suma 24.000,-Kčs, ktorú by musel žalobca zaplatiť, ak by bol vylúčený z Vojenskej vysokej školy. Išlo o evidentne inkasovaný finančný a naturálny príjem v období rokov od 01. septembra 1975 do 14. júla 1980 zo štátneho rozpočtu Československej socialistickej republiky. Rovnako nebola žalobcovi zohľadnená hodnota vynúteného 10-ročného záväzku k výkonu ďalšej vojenskej služby v Ozbrojených silách Československej socialistickej republiky. Vložené finančné prostriedky musel žalobca „do posledného haliera“ vrátiť, a to buď povinným výkonom ďalšej vojenskej služby 10 rokov v armáde, alebo zaplatením sumy 24.000,-Kčs. Žalobca si nanútený záväzok k výkonu vojenskej služby voči štátu splnil v plnom rozsahu, ale dnes z hľadiska dôchodkového nemá takto nedobrovoľne prevzatý 10-ročný záväzok nijak zhodnotený. Podľa žalobcu tiež žalovaná porušila § 195, § 196 a § 216 zákona č. 461/2003 Z.z., nevykonala riadne dokazovanie, žalobcu riadne nevypočula, konaním žalovanej došlo k zjavnej diskriminácii žalobcu oproti poberateľom starobných dôchodkov,

čo je v rozpore so zákonom č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších právnych predpisov. Mal za to, že do doby poistenia je potrebné započítať aj obdobie reálneho výkonu služby a taktiež zhodnotiť vymeriavacie základy, i keď bola zohľadnená pre priznanie výsluhového dôchodku. Vyjadril potrebu nanovo vypočítať teoretickú sumu starobného dôchodku v čase vzniku nároku na starobný dôchodok, zhodnotiť všetky doby poistenia, teda tak vo všeobecnom, ako aj v osobitnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia) a taktisto vypočítaný dôchodok krátiť v zmysle článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej len „Dohovor č. 128“; pozn. súdu) koeficientom určeným ako podiel doby poistenia v osobitnom systéme sociálneho poistenia (delenec) a súčtu dôb poistenia vo všeobecnom systéme poistenia a doby v osobitnom systéme (deliteľ), najviac o sumu výsluhového dôchodku.

8. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok správneho súdu tak, že zruší správnu žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím.

III.

9. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 01. apríla 2025 majúc za to, že správny súd správne zistil skutkový stav veci, náležite vec právne posúdil, pričom nezistil nezákonnosť a nesprávnosť preskúmaného rozhodnutia z 30. apríla 2020. Zotrvala na tom, že žalobca nesplnil podmienky na zníženie dôchodkového veku podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. na 58 rokov veku. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

10. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobcovi dňa 15. apríla 2020 na vedomie.

V.

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

12. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

13. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

14. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

15. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

16. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

17. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým súd zamietol ako nedôvodnú správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 30. apríla 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a

potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 22. januára 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 65, § 274 ods. 1, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi od 02. júna 2018 priznal starobný dôchodok v sume 304,60 eur mesačne, ktorý bol následne od 01. januára 2019 valorizovaný na sumu 313,60 eur mesačne.

18. Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

19. Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

20. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

21. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň
a/ 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
b/ 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,
c/ 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,
d/ 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo
e/ 60 rokov.

22. Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb., ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

23. Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň
a/ 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
b/ 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
c/ 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
d/ 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/ alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

24. Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

25. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho, ako aj pripojeného dávkového spisu mal preukázané, že - žalobcovi bol priznaný od 01. januára 2015 výsluhový dôchodok Národným bezpečnostným úradom podľa zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov,

[pre nárok na výsluhový dôchodok bola žalobcovi zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 01. septembra 1975 do 31. augusta 1977 v I. kategórii funkcií, doba výkonu ďalšej vojenskej služby od 01. septembra 1977 do 14. júla 1980 v I. kategórii funkcií, doba služobného pomeru vojaka z povolania od 15. júla 1980 do 23. októbra 1983 v I. kategórii funkcií, od 24. októbra 1983 do 31. októbra 1992 v II. kategórii funkcií, od 01. novembra 1992 do 31. decembra 1993 v I. kategórii funkcií a doba služobného pomeru príslušníka Národného bezpečnostného úradu od 1. marca 2008 do 31. decembra 2014 v III. pracovnej kategórii, t. j. spolu 25 rokov a 69 dní; v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií žalobca získal dobu poistenia v rozsahu 3.401 dní, čo je 9 rokov a 116 dní a v zamestnaní zaradenom do II. kategórie funkcií v rozsahu 3.296 dní, čo je 9 rokov a 11 dní]

- dňa 06. júna 2018 si žalobca na predpísanom tlačive požiadal o starobný dôchodok,

[žiadosť spísaná dňa 04. júna 2018; starobný dôchodok žiadal priznať od 02. júna 2018]

- žalobcovi bol rozhodnutím z 13. augusta 2018 priznaný starobný dôchodok v sume 116,20 eur mesačne od 02. júna 2018,

- na odvolanie žalobcu generálny riaditeľ žalovanej rozhodnutím z 20. novembra 2018 v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 02. júna 2018,

- Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. septembra 2019, sp. zn. 8Sa/116/2018 zrušil obe rozhodnutia a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie,

[krajský súd ako dôvod zrušenia oboch rozhodnutí primárne uviedol, že pre posúdenie vzniku nároku žalobcu na starobný dôchodok a určenie jeho sumy podľa § 65 a § 66 zákona č. 461/2003 Z.z. mala Sociálna poisťovňa žalobcovi hodnotiť celú dobu dôchodkového poistenia, t.j. obdobie dôchodkového poistenia získané vo všeobecnom ako aj v osobitnom systéme a z takto zistenej doby dôchodkového poistenia vypočítať teoretickú výšku starobného dôchodku, ktorú mala následne krátiť postupom podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128; zároveň vyjadril potrebu posúdenia, či žalobca nesplnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 174 ods. 1, 2 zákona č. 100/1988 Zb.]

- prvostupňový správny orgán rozhodnutím z 22. januára 2020 priznal žalobcovi od 02. júna 2018 starobný dôchodok v sume 304,60 eur mesačne,

- na odvolanie žalobcu generálny riaditeľ žalovanej tu preskúvaným rozhodnutím z 30. apríla 2020, v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 22. januára 2020.

26. V preskúvanej veci nebolo sporné, že žalobcovi bola pre účely výsluhového dôchodku, ktorého je poberateľom od 01. januára 2015, zhodnotená doba

- výkonu základnej vojenskej služby

od 01. septembra 1975 do 31. augusta 1977 v I. kategórii funkcií

- doba výkonu ďalšej vojenskej služby

od 01. septembra 1977 do 14. júla 1980 v I. kategórii funkcií

- doba služby vojaka z povolania

od 15. júla 1980 do 23. októbra 1983 v I. kategórii funkcií

- doba služby vojaka z povolania

od 24. októbra 1983 do 31. októbra 1992 v II. kategórii funkcií

- doba služby vojaka z povolania

od 01. novembra 1992 do 31. decembra 1993 v I. kategórii funkcií

- doba služobného pomeru príslušníka Národného bezpečnostného úradu

od 01. marca 2008 do 31. decembra 2014 v III. pracovnej kategórii,

t.j. spolu 25 rokov a 69 dní.

Rovnako nebol sporným ten fakt, že žalobca v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií získal dobu poistenia v rozsahu 3.401 dní - 9 rokov a 116 dní a v zamestnaní zaradenom do II. kategórie funkcií v rozsahu 3.296 dní - 9 rokov a 11 dní, teda celkovo vo zvýhodnenej I. a II. kategórii funkcií zotrval 18 rokov a 4 mesiace.

27. S ohľadom na dôvody uvádzané žalobcom je zrejmé, že žalobca sa primárne domáhal zníženia dôchodkového veku, a teda žiadal priznať starobný dôchodok k dovŕšeniu veku 58 rokov podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. s tým, že § 174 ods. 2 žiadal aplikovať v spojení s § 175g ods. 2 v znení účinnom ku dňu skončenia jeho služobného pomeru, t.j. v prípade žalobcu k 31. decembru 1993 (táto skutočnosť rovnako nebola sporná). K tejto námietke najvyšší správny súd uvádza, že zákon č. 100/1988 Zb., ktorý bol platný do 31. decembra 2003 upravoval sociálne zabezpečenie pre všetkých občanov. Systém pracovných kategórií bol do československého systému sociálneho zabezpečenia

zavedený s účinnosťou od 01. januára 1957 zákonom č. 55/1956 Zb. s cieľom poskytovať vyššie dôchodkové nároky vybraným občanom, ktorí pracovali v určených zamestnaniach. Uplatňovali sa ako preferencia vtedajších prioritných odvetví, medzi ktoré boli zaradené hlavne baníctvo, hutníctvo a ťažké strojárstvo. Postupne v priebehu rokov bol systém preferovaných pracovných kategórií rozširovaný aj na ďalšie odvetvia národného hospodárstva, pri rešpektovaní zásady, že v preferovaných pracovných kategóriách mohlo byť zaradených najviac 10% pracujúcich v národnom hospodárstve. Zavedením pracovných kategórií v dôchodkovom zabezpečení štát v postavení zamestnávateľa uznával svoju zodpovednosť za výkon prác v zdraví škodlivom a zdraví ohrozujúcom prostredí, t.j. za pracovné podmienky, v ktorých zamestnanec pre neho pracoval. Zákomom č. 235/1992 Zb. bola od 01. júna 1992 zrušená možnosť zaraďovania ďalších nových zamestnaní do preferovaných pracovných kategórií, zrušené boli rezortné zoznamy zamestnaní zaradených do preferovaných pracovných kategórií. Zároveň bolo umožnené do 31. decembra 1992 vykazovať zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii na účely dôchodkového zabezpečenia, pričom podľa výkladu Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí, v súvislosti s privatizáciou a zmenami vlastníckych vzťahov mohli sa na účely zaraďovania zamestnaní do preferovaných pracovných kategórií považovať aj tie organizácie, ktoré ku dňu 31. mája 1992 patrili do odboru pôsobnosti príslušného ministerstva, používali jeho rezortný zoznam a po privatizácii aspoň časť akcií bola vo vlastníctve štátu, iného štátneho podniku alebo Fondu národného majetku (bližšie pozri Dôvodovú správu k zákonu č. 355/1999 Z.z.).

28. Prijatím zákonov Národnej rady Slovenskej republiky sa predlžovalo vykazovanie zamestnaní v preferovaných pracovných kategóriách postupne od roku 1993 až do konca roka 1998 a súčasne sa aj predlžovalo obdobie, v ktorom sa zachovávali dôchodkové nároky získané z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, a to z roku 2015 až na rok 2022. Zákomom č. 355/1999 Z.z. sa novelizoval zákon č. 100/1988 Zb., konkrétne sa opäť predĺžilo obdobie vykazovania a hodnotenia výkonu prác zaradených do I. a II. pracovnej kategórie a výkonu služby zaradenej do I. a II. kategórie funkcií až do 31. decembra 1999, respektíve až do roku 2023 v príslušných ustanoveniach zákona č. 100/1988 Zb. To sa následne premietlo v odseku 1 § 174 zákona č. 100/1988 Zb., z ktorého vyplynulo, že občan, ktorý vykonával pred 01. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol potrebný vek. Zároveň na odsek 1 nadväzovalo ustanovenie § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. bližšie určujúce, že podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999. Z toho jednoznačne vyplýva, že aby takýto nárok osobe mohol vzniknúť (za splnenia ďalších kumulatívnych podmienok) muselo zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvať k 31. decembru 1999.

29. Námietku žalobcu, že jeho nárok na starobný dôchodok sa mal posúdiť podľa zákona č. 100/1988 Zb., avšak v znení zákona č. 59/1993 Z.z., teda v znení účinnom ku dňu skončenia výkonu služby, t. j. k 31. decembru 1993, a nie podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 355/1999 Z.z. (znenie účinné k 31. decembru 1999, pozn. súdu), najvyšší správny súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Ako bolo vyššie uvedené, ustanovenie § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. bolo od roku 1993 viackrát novelizované, pričom nadobudlo účinnosť až 01. januára 2000 na základe zákona č. 355/1999 Z.z. Spoločnou podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok je trvanie zamestnania I. pracovnej kategórie a služby I. alebo II. kategórie funkcií až do 31. decembra 1999. V žalobcovom prípade však služobný pomer skončil dňom 31. decembra 1993, preto nebola táto podmienka splnená. Zároveň je potrebné uviesť, že žalobca dosiahol vek 58 rokov dňa 14. januára 2014. Preto pri posudzovaní žalovaná vychádzala z poslednej platnej právnej úpravy v zákone č. 100/1988 Zb. a nie z právnej úpravy, ktorú požadoval žalobca. V súvislosti s posudzovaním nároku na starobný dôchodok je rozhodujúca právna úprava platná v čase, keď vznikol nárok na dôchodkovú dávku a nie deň, kedy bola ukončená niektorá z činností žiadateľa o starobný dôchodok. Z toho dôvodu bola nedôvodnou aj námietka žalobcu súvisiaca s retroaktivitou, keďže v danom prípade to nenastalo. V tomto smere možno odkázať aj na závery plynúce z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. februára 2017, sp. zn. III. ÚS 88/2017, ktoré analogicky vecne priliehajú k tu prejednávanej veci a podľa ktorých cit.: „ (...) Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa nezákonnej aplikácie zákona č. 100/1988 Zb. na jeho skutkový stav (tzv. retroaktivita zákona) z dôvodu, že sťažovateľ skončil služobný pomer v roku 1994, pričom zákon č. 100/1988 Zb. platný v čase skončenia služobného pomeru ustanovoval v § 174 ods. 2 podmienku pre vznik nároku na skorší dôchodkový vek, okrem podmienok uvedených v odseku 1, aj trvanie služby v I. kategórii funkcií k 31. decembru 1993, ústavný súd poznamenáva, že v danom

prípade išlo o splnenie len jednej z viacerých podmienok, ktorá nezaložila sťažovateľovi vznik nároku na starobný dôchodok. Nárok na priznanie starobného dôchodku žiadateľovi vzniká až splnením všetkých zákonom ustanovených objektívnych podmienok, pričom vznik takéhoto nároku sa posudzuje podľa zákona platného a účinného v čase, kedy malo dôjsť k splneniu objektívnych podmienok, t. z. v danom prípade podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorý v § 274 priznáva nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie do 31. decembra 2023, poukazujúc na zákon č. 100/1988 Zb. Navyše podľa názoru ústavného súdu namietané ustanovenie nevykazuje znaky pravej retroaktivity, v našom právnom poriadku neprípustnej, ale ide o retroaktivitu nepravú, ktorá je prípustná. Okrem toho v právnom štáte platí princíp prezumpcie ústavnosti právnych noriem, čo znamená, že na účinnú právnu normu sa orgán ju aplikujúci musí pozeráť ako na súladnú s ústavou dovtedy, kým ústavný súd predpísaným spôsobom nevysloví jej neústavnosť (mutatis mutandis III. ÚS 274/07). Rovnako nebolo možné postup Sociálnej poisťovne považovať za diskriminačný, keďže podmienka trvania služby vo zvýhodnenej kategórii funkcií k 31. decembru 1999 platí pre všetkých poistencov. Teda so sťažovateľom sa nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o starobný dôchodok, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.“ V prerokovanej veci je zrejmé, že žalobca v čase skončenia svojho služobného pomeru k 31. decembru 1993 mal iba 37 rokov, pričom podľa § 174 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom v danom čase (teda do 21. decembra 1999) nárok na starobný dôchodok mohol vzniknúť len občanovi, ktorý bol zamestnaný aspoň 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov.

30. K poukazu žalobcu na § 175g zákona č. 100/1988 Zb. najvyšší správny súd uvádza, že podľa § 175g ods. 1, ak konanie o nároku na dôchodok a o jeho výške nebolo právoplatne skončené pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona a hodnotenie zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii alebo v I. a II. kategórii funkcií má vplyv na vznik nároku na dôchodok alebo na jeho výšku, o nároku na dôchodok a o jeho výške sa rozhodne podľa predpisov účinných po dni nadobudnutia účinnosti tohto zákona, ak nie je ďalej ustanovené inak. Podľa odseku 2, ak o nároku na starobný dôchodok podľa § 174 nebolo právoplatne rozhodnuté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, o nároku na starobný dôchodok sa rozhodne podľa predpisov účinných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Podľa odseku 3, ak konanie o nároku na dôchodok a o jeho výške bolo právoplatne skončené ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona a hodnotenie zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii alebo v I. a II. kategórii funkcií má vplyv na vznik nároku na dôchodok alebo na jeho výšku, na žiadosť občana sa o nároku na dôchodok a o jeho výške rozhodne podľa predpisov účinných po dni nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Z týchto ustanovení je zrejmé, že všetky nároky na dôchodok, o ktorých sa právoplatne nerozhodlo do 21. decembra 1999 a pri ktorých je podstatné zaradenie zamestnania (funkcie) do kategórie, sa podriaďujú režimu novej právnej úpravy, takže sa o nich má rozhodovať podľa úpravy účinnej od 22. decembra 1999 (§ 175g ods. 1). Naopak, v právoplatne skončených veciach sa podľa novej úpravy bude postupovať len na žiadosť občana (§ 175g ods. 3). Ustanovenie § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. na druhej strane zavádza z týchto pravidiel výnimku pre nárok na starobný dôchodok podľa § 174, na ktorý sa má použiť právny režim účinný do 21. decembra 1999, ak o ňom ešte nebolo právoplatne rozhodnuté. Podľa odôvodnenia pozmeňujúceho návrhu, ktorým bolo citované ustanovenie vložené do pôvodného vládneho návrhu zákona (Národná rada Slovenskej republiky, II. volebné obdobie, tlač 377; porov. aj § 96 ods. 1 zákona č. 350/1996 Z.z.), bolo cieľom zabezpečiť zachovanie nároku na starobný dôchodok už vzniknutého podľa § 174 účinného do 21. decembra 1999, aj keď sa o ňom právoplatne nerozhodlo (porov. národná rada, II. volebné obdobie, zápisnica z 25. schôdze, rokovanie 07. decembra 1999). Ustanovenie § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. sa tak vzťahuje len na nárok na starobný dôchodok vzniknutý do 21. decembra 1999. Podľa vyššie citovaných ustanovení § 21, § 174 ods. 1 (ale aj § 135) zákona č. 100/1988 Zb. nárok na starobný dôchodok nevznikal len získaním určitého počtu rokov v zamestnaní určitej kategórie, ale až okamihom dosiahnutia určitého veku (a získania 25 rokov zamestnania celkovo). Ustanovenie § 175g ods. 2 menovaného zákona sa tak mohlo týkať len tých osôb, ktoré pred 22. decembrom 1999 splnili všetky podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 174, teda dosiahli aj príslušný vek. Naopak, z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť, že by sa aj do budúca mal vznik prípadných nárokov posudzovať podľa predchádzajúcich znení zákona č. 100/1988 Zb. (pozri rozsudok najvyššieho správneho súdu z 15. augusta 2024, sp. zn. 7Ssk/135/2023). S ohľadom na to, že o nároku žalobcu nebolo k 22. decembru 1999 právoplatne rozhodnuté, vzťahovalo sa naňho § 175g ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., na základe ktorého sa všetky nároky mali posudzovať podľa právnych predpisov účinných od 22. decembra 1999. To znamená, že nárok žalobcu sa musel posudzovať len podľa § 174 ods. 2 účinného od tohto dátumu (t.j. v znení zákona č. 355/1999 Z.z.), na základe ktorého bolo možné odsek 1 aplikovať len za predpokladu,

že zamestnanie (funkcia) trvali k 31. decembru 1999. Pretože žalobcov služobný pomer v I. kategórii funkcií k tomuto dátumu netrval, nemohol sa naňho aplikovať § 174 ods. 1. V dôsledku toho žalobcovi z tohto ustanovenia nevznikol žiaden nárok, ktorý by sa mu na základe § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. mohol zachovať aj po 31. decembri 2003 (bližšie pozri rozsudok najvyššieho správneho súdu z 29. novembra 2024, sp. zn. 6Ssk/19/2024 v spojení s uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 09. apríla 2025, sp. zn. I. ÚS 240/2025, prípadne rozsudok z 29. mája 2024, sp. zn. 6Ssk/40/2024 v spojení s uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2025, sp. zn. IV. ÚS 432/2025).

31. Keďže žalobca v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií nezískal najmenej 20 rokov a nebol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov podľa § 12 ods. 3 písm. d/ a e/, nárok na dôchodok podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. mu tiež nevznikol.

32. Pokiaľ žalobca v kasačnej sťažnosti namietal nezohľadnenie (na účely dôchodku) sumy 24.000,- Kčs, ktorú mal žalobca dostávať v období od 01. septembra 1975 do 14. júla 1980 zo štátneho rozpočtu ČSSR najvyšší správny súd (odhliadnuc od toho, že správny súd túto žalobcom vznesenú relevantnú námietku úplne odignoroval i napriek tomu, že predmetom súdneho prieskumu nebolo zamietnutie žiadosti o starobný dôchodok pre nesplnenie podmienok plynúcich z § 174 zákona č. 100/1988 Zb.) uvádza, že žalobca nijakým spôsobom nepreukázal, že by mu bola takáto suma v ním určenom období vyplatená. Navyše v tu prejednávanej veci je predmetom súdneho prieskumu rozhodnutie žalovanej vo veci priznania starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z., pričom v tomto smere je potrebné rozlišovať obdobie dôchodkového poistenia upravené v § 60 zákona č. 461/2003 Z.z. a tzv. rozhodujúce obdobie dôchodkového poistenia majúce zásadný význam pre určenie priemerného osobného mzdového bodu podľa § 63 menovaného zákona. Uvedená žalobcom označená doba bola započítaná do obdobia dôchodkového poistenia, ktorá skutočnosť vyplýva z osobného listu dôchodkového poistenia tvoriaceho obligatórnu prílohu rozhodnutia. Na druhej strane na účely posúdenia priemerného osobného mzdového bodu je zásadným vymedzenie rozhodujúceho obdobia dôchodkového poistenia, keďže (všeobecne) priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období. Podľa § 63 ods. 6 menovaného zákona rozhodujúce obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 01. januárom 1984, ak tento zákon neustanovuje inak. Z rozhodujúceho obdobia sa vylučujú obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 62 ods. 2 prvej vety alebo § 255 ods. 3 prvej vety, alebo obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod, ak tieto obdobia trvali celý kalendárny rok. S ohľadom na to, že žalobca v rozhodujúcom období získal najmenej dvadsaťdva kalendárnych rokov, nebol dôvod predlžovať rozhodujúce obdobie aj pred 01. január 1984, tak ako uvádza § 63 ods. 7 zákona. Z uvedeného dôvodu potom hrubé zárobky (vymeriavací základ) v období od 01. septembra 1975 do 14. júla 1980 nebolo možné vo vzťahu k rozhodujúcemu obdobiu dôchodkového poistenia zohľadniť.

33. Pokiaľ žalobca ďalej namietal, respektíve sa domáhal realizácie opätovného prepočtu starobného dôchodku podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, najvyšší správny súd uvádza, že nie je zrejmé, v čom konkrétne žalovaná pochybila pri výpočte starobného dôchodku, keďže z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaná viazaná právnym názorom plynúcim z rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2019, sp. zn. 8Sa/116/2018 takýto prepočet podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 zrealizovala. Žalobca získanú dobu služby nijakým spôsobom nerozporoval, o čom svedčí aj ten fakt, že mu bol od 01. januára 2015 priznaný výsluhový dôchodok, pričom pri výpočte výsluhového dôchodku bola tiež zohľadnená doba 25 rokov a 69 dní, teda 25 ukončených rokov. Pre výpočet teoretickej sumy starobného dôchodku v sume 699,08861 bola zohľadnená celková doba v rozsahu 43,3781 rokov (t.j. vrátane doby služby, teda súčin 43,3781 x priemerný osobný mzdový bod 1,350,00 x aktuálna dôchodková hodnota 11,9379). Následný koeficient bol vypočítaný ako podiel doby služby v trvaní 25 rokov a úhrnu obdobia dôchodkového poistenia vrátane doby služby v celkovom trvaní 43,3781 rokov na hodnotu 0,57632768 (25 : 43,3781). Suma starobného dôchodku bola určená ako rozdiel sumy starobného dôchodku zodpovedajúcej obdobiu dôchodkového poistenia (vrátane doby služby) 699,08861698 eur mesačne a sumy starobného dôchodku zodpovedajúcej obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým bola doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku 402,90412073 eur mesačne.

34. V závere možno len dodať, že v správnom súdnictve súd dokazovanie zásadne nevykonáva, vykonáva len také dokazovanie, ktoré je nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia, t.j. jeho rozsah je obmedzený účelom správneho súdnictva (§ 119 SSP). Je to tak preto, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov pri zisťovaní skutkového stavu dopĺňaním rozsiahleho dokazovania, ale preskúmať zákonnosť ich rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy, t.j. preskúmať aj postup, ktorý predchádzal vydaniu týchto rozhodnutí s prihliadnutím na záväznosť zisteného skutkového stavu, ktorý tu bol v čase ich právoplatnosti. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej právnej veci sa v zásade obmedzí na otázku, či vykonané dôkazy, z ktorých správny orgán vychádza, nie sú pochybné, najmä kvôli prameňu, z ktorých pochádzajú alebo pre porušenie niektorej procesnej zásady správneho konania a ďalej na otázku, či vykonané dôkazy logicky robia vôbec možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel. Odhliadnuc od toho, možno len dodať, že skutočnosť, že žalobcov služobný pomer netrval k 31. decembru 1999, ale iba do 31. decembra 1993, nebola sporná; sám žalobca túto skutočnosť potvrdil, a to opakovane. Nadväzne na to, potom žalovaná bola povinná sa s týmto (nesporným) faktom vo svetle relevantnej právnej úpravy (§ 174 zákona č. 100/1988 Zb.) riadne vysporiadať, čo je však už otázka právneho posúdenia veci a nie otázka týkajúca sa zisťovania skutkového stavu veci.

35. Senát najvyššieho správneho súdu považuje právne posúdenie preskúmanej veci správnym súdom za správne a súladné so zákonom. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

36. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, nárok na ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP analogicky podľa § 168 SSP).

37. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.